

การศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

The Study of Learning Management in Primary Schools Under Pathumthani Primary educational service area office 1

กนกพร พอกพูน¹ ดร.ประมุข ชุสนน²

Kanokporn Porkpoon¹ , Dr.Pramook Chusorn²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 2) เพื่อศึกษาระดับความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 327 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางจากตารางของ Krejcie and Morgan จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้กลุ่มขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยคอมพิวเตอร์ ใช้สถิติพื้นฐาน และ Modified Priority Needs Index: PNI_{modified}

ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านพัฒนาระบบสารสนเทศ รองลงมาคือ ด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา และด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร
2. สำหรับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ ควรมีการจัดอบรมให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 2) ด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา ควรมีการจัดทำโครงการสนับสนุนให้บุคลากรและเครือข่ายมีโอกาสได้ร่วมจัดทำหรือปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร สถานศึกษา ควรสนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการนิเทศทางการศึกษาและการทำงานเป็นทีม 4) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดเชิงระบบ คิดวิเคราะห์ สามารถแก้ปัญหาได้ 5) ด้านสภาพแวดล้อม/แหล่งเรียนรู้ ควรมีการออกแบบและปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในโรงเรียนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและการใช้ประโยชน์

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, ความต้องการจำเป็น

¹ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

¹Master of Education in Educational Administration Suryadhep Teachers College Rungsit University

²อาจารย์ประจำหลักสูตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

²Lecturer in Master of Education in Educational Administration Suryadhep Teachers College Rungsit University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: กนกพร พอกพูน, Babypoom20@hotmail.com

รับเมื่อ 2 กรกฎาคม 2562 แก้ไข 31 กรกฎาคม 2562 ตอรับ 1 สิงหาคม 2562

ABSTRACT

This research aims to study current and desirable condition, needs assessment and guidelines for developing learning management in primary schools under Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1. The sample group used in this research was 327 teachers in schools under Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1, which determined the sample size from the finished table of Krejcie and Morgan. Stratified randomly random sampling by using the school size group as a random class. Used basic statistics and Modified Priority Needs Index: PNI modified for qualitative data used content analysis based on 5 key aspects.

The results of this study were:

1. Desirable condition of learning management in primary schools under Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1 the average value was higher than the actual condition in all aspects.
2. Level of need assessment for learning management in primary schools under Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1 priority from high to low were Information system development, network development and participation of personnel.
3. Guidelines for developing learning management for primary schools under Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1 are as follow: 1) Information system development. There should be training for personnel to have knowledge and ability in using information technology. 2) Network participate in development. There should be a project to support the personnel and the network to have the opportunity to participate in the preparation or improvement of the school curriculum. 3) Personnel participation. There should encourage personnel to participate in educational supervision and teamwork. 4) Learning management that student centered. Teachers should encourage learners to think systematically, analyze and solve problems. 5) Environment / learning resources. There should design and improve the landscape within the school to suit the environment and utilization.

Keywords: Learning Management, Need Assessment

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษานั้นมีเป้าหมายสำคัญคือคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน เพราะการศึกษาที่มีคุณภาพนั้นจะทำให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันบนเวทีโลกได้ แต่ปัจจุบันพบว่าคุณภาพการศึกษาของไทยยังอยู่ในระดับต่ำมาโดยตลอด และเป็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไขในทุกกระดับ ถึงแม้ว่าระดับความรู้และโอกาสทางการศึกษาจะมีทิศทางที่ดีขึ้นก็ตาม แต่การศึกษาของไทยก็ยังประสบปัญหาด้านคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น จึงมีการปรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ในด้านการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ที่มีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมให้คนไทยในทุกช่วงวัยมีทักษะ มีความรู้ และความสามารถเพิ่มมากขึ้น มีการศึกษาที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐานสากลและมีความสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง พัฒนาศักยภาพคนให้มีทักษะความรู้ และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ปี 2560-2564)

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญกับภาวะวิกฤติในด้านต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคนไทยทุกคน ภาวะวิกฤติดังกล่าวเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสังคมไทย

อย่างรุนแรงมากขึ้น “การศึกษา” เป็นสิ่งที่ทุกคนหวังพึ่งพาให้เป็นปัจจัยที่นำไปสู่การแก้ไขและป้องกันภาวะวิกฤติเหล่านั้น แต่จากการวิเคราะห์สภาพการณ์ของการศึกษาในสังคมและประเทศไทยแล้วนั้น กลับพบว่าการศึกษานั้นเองกำลังอยู่ในภาวะวิกฤติไม่ม่น้อยไปกว่าวิกฤติด้านอื่นๆ ของสังคมไทย โดยเฉพาะวิกฤติในด้านคุณภาพการศึกษา (ชนิษฐา โพธิ์สินธุ์, 2558)

การศึกษาไทยนั้น หากขาดการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาคนให้เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาทั้งหลาย การพัฒนาด้านต่างๆ ก็จะไม่ยั่งยืนไปด้วย เหตุนี้การศึกษาจึงมีผลกระทบต่อกระบวนการพัฒนาประเทศ ความได้เปรียบของแต่ละประเทศจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาคนให้มีศักยภาพและคุณภาพพอที่จะแสวงหาและใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ การศึกษาจึงมีความสำคัญสูงสุดในการสร้างชาติ การดำเนินการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องโน้มน้าว ชี้นำให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้เกิดความตระหนัก ความเข้าใจถึงความสำคัญของการจัดการศึกษา เกิดการเปลี่ยนแปลงและปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ประสานความสัมพันธ์ร่วมพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา มีการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กระตุ้นและสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายให้เหมาะสมสอดคล้องกับ ความถนัดและความสามารถและศักยภาพของผู้เรียน วัตถุประสงค์ประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับครู ตลอดจนจัดการบรรยากาศ สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ (อ้อย สัจจิมรัมย์, 2554)

การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญยิ่งของการพัฒนามนุษย์ให้เจริญเติบโตงอกงามไปสู่ความสมบูรณ์พร้อมของชีวิตคือ เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข และมีความภูมิใจ ตลอดจนมีพัฒนาการทั้งในด้านจิตใจ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่สามารถดำเนินชีวิตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกได้อย่างมีความสุข ประกอบกับปัจจุบันโลกได้เปลี่ยนไป เป็นโลกยุคใหม่ เป็นโลกยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ ฉะนั้นมนุษย์ยุคใหม่จะต้องมีความสามารถที่จะเรียนรู้ถึงความหมายของสิ่งต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปรอบๆ ตัวเอง มีความสามารถที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ (มุสลิมะฮ์ สุหลง, 2557) การจัดการเรียนรู้มีความสำคัญอย่างมากในการจัดการศึกษาทุกระดับ ครูจะต้องมีกลไกสำคัญในการนำเอาวิธีการจัดการเรียนรู้ทั้งในเนื้อหาสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน การฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวัน จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการ ทั้งด้านการแสดงความคิดเห็น การอภิปราย การค้นคว้าหาความรู้ การสร้างองค์ความรู้ การได้ลงมือปฏิบัติจริง การกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม (ฤทธิศักดิ์ สุวรรณไตรย์, 2559)

ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ หากได้ศึกษาเรื่องดังกล่าวมาแล้วจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา จึงได้จัดทำงานวิจัยนี้ขึ้นมา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาลังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เขต 1

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาลังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เขต 1 เป็นอย่างไร
2. ความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาลังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เขต 1 อยู่ในระดับใด

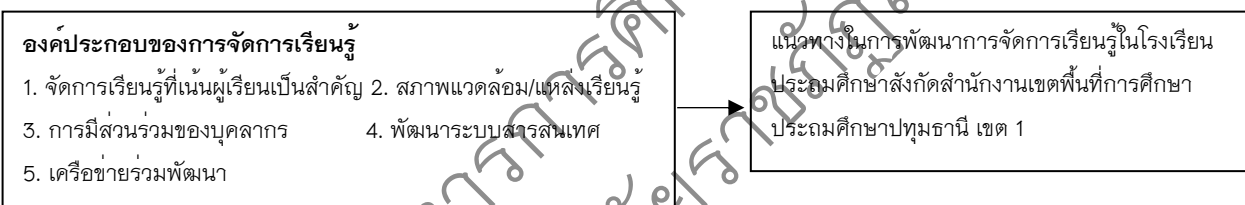
3. แนวทางในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ซึ่งสรุปเป็นกรอบแนวคิดของการศึกษาค้นคว้า ได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 2,216 คน (ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1, 2561)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 327 คน โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie and Morgan (1970) จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้กลุ่มขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่พึงประสงค์ จำนวน 1 ชุด แบ่งเป็น 2 ตอน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่พึงประสงค์ โดยมีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ 1. ด้านการ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2. ด้านสภาพแวดล้อม/แหล่งเรียนรู้ 3. ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร 4. ด้านการ พัฒนาระบบสารสนเทศ 5. ด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยได้ดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการ จัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามองค์ประกอบ 5 ด้าน ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยเครื่องมือที่เป็น แบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ในการวิเคราะห์โดย นำเสนอในรูปของตารางแจกแจงความถี่ ร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติ/พฤติกรรมตามสภาพที่เป็นจริง/ สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1 ด้วยสถิติบรรยาย โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเรียงลำดับความต้องการจำเป็น จากมากไปหาน้อย โดยวิธี Modified Priority Needs Index, PNI_{modified} เพื่อระบุความต้องการจำเป็น (Needs Identification) ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index: PNI_{modified} ที่ปรับปรุงโดย นางลักษณ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวาณิช (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550)

สรุปผลการวิจัย

ความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่าจากการศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของระบบการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนประถมศึกษาแล้ววิเคราะห์หาค่าความต้องการจำเป็น และมีลำดับความสำคัญ จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านพัฒนาระบบสารสนเทศ ลำดับที่ 2 คือ ด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา และลำดับที่ 3 คือ ด้านการมี ส่วนร่วมของบุคลากร เมื่อพิจารณาทางด้านดังนี้

1. ด้านพัฒนาระบบสารสนเทศ พบว่ามีค่า PNI_{modified} อยู่ระหว่าง 0.303 – 0.471 รายการ 3 ลำดับแรก คือ มี จำนวนเครื่องมือและอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น คอมพิวเตอร์ อย่างเพียงพอ ลำดับที่ 2 คือ มีบุคลากรที่มี ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศอย่างเพียงพอ ลำดับที่ 3 คือ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเก็บข้อมูล ผลการเรียนรู้และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา พบว่า มีค่า PNI_{modified} อยู่ระหว่าง 0.318 – 0.382 โดยเรียง 3 ลำดับแรก ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ เครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำหรือการปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษา ลำดับที่ 2 คือ เครือข่ายมี

ส่วนร่วมในจัดประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน ลำดับที่ 3 คือ เครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

3. ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร พบว่ามีค่า PNI_{modified} อยู่ระหว่าง 0.296 – 0.384 โดยเรียง 3 ลำดับแรก ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการนิเทศภายใน เพื่อพัฒนาคุณภาพ การเรียนการสอน ลำดับที่ 2 คือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษา ลำดับที่ 3 คือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดหา อุปกรณ์ เครื่องมือ สื่อการเรียนการสอน

4. ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า มีค่า PNI_{modified} อยู่ระหว่าง 0.257– 0.354 โดยเรียง 3 ลำดับแรก ดังนี้ ลำดับที่ 1 วิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำไปใช้พัฒนาผู้เรียน (การวิจัยในชั้นเรียน) ลำดับที่ 2 คือ ใช้สื่อ เทคโนโลยี หรือนวัตกรรมในการพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน ลำดับที่ 3 คือ จัดประสบการณ์และ ออกแบบการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

5. ด้านสภาพแวดล้อม/แหล่งเรียนรู้ พบว่า มีค่า PNI_{modified} อยู่ระหว่าง 0.235 – 0.309 โดยเรียง 3 ลำดับแรก ดังนี้ ลำดับที่ 1 บำรุงรักษาอาคารสถานที่ ให้มีสภาพที่ใช้งานได้ดีตลอดเวลา ลำดับที่ 2 คือ มีการจัดห้องเรียนให้มีวัสดุ และอุปกรณ์การสอนที่ใช้งานได้เพียงพอ ลำดับที่ 3 คือ จัดแหล่งเรียนรู้สำหรับการค้นคว้า

แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ สรุปเป็นรายด้านดังนี้

1. ด้านพัฒนาระบบสารสนเทศ แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ คือ ควรมีการจัดอบรมให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้บุคลากรได้ใช้พัฒนางานได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้บุคลากรนำความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์ จัดหาอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

2. ด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ คือ ควรจัดทำโครงการ แต่งตั้ง คณะทำงาน สนับสนุนให้บุคลากรและเครือข่ายมีโอกาสได้ร่วมจัดทำหรือปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นหลัก จัดประชุม แต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายระดับหมู่บ้านและชุมชน เพื่อใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างบุคลากรในสถานศึกษากับเครือข่ายให้ข้อมูลข่าวสารครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน

3. ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ คือ สถานศึกษาควรสนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการนิเทศทางการศึกษา โดยผู้บริหารควรตระหนักและให้ความสำคัญ ให้โอกาสบุคลากรในการนิเทศ กำกับ ติดตามการสอนของครูด้วยกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร ส่งเสริมบุคลากรให้ทำงานเป็นทีม ช่วยเหลือกันในด้าน การปฏิบัติงานตามภารกิจ และการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนเพื่อเป้าหมายความสำเร็จร่วมกัน บุคลากรร่วมกัน จัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือ และสื่อการเรียนการสอน ที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนการสอน

4. ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ครูควร กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดเชิงระบบ คิดวิเคราะห์ สามารถแก้ปัญหาได้ ใช้การวิจัยพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ครูควรเรียนรู้และพัฒนาตนเองในการใช้เทคโนโลยี พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนรู้อของผู้เรียน จัดบรรยากาศการเรียนรู้อ

5. ด้านสภาพแวดล้อม/แหล่งเรียนรู้ แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ควรมีการออกแบบ และปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในโรงเรียนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและการใช้ประโยชน์ ดูแลความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของอาคารสถานที่อยู่เสมอ ควรจัดแหล่งเรียนรู้ แหล่งศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ผู้เรียนมีแหล่งเรียนรู้สำหรับการค้นคว้าอย่างเพียงพอ ควรมีการดูแลรักษา ซ่อมแซมครุภัณฑ์และสิ่งของเครื่องใช้ วัสดุและอุปกรณ์การสอนให้ สามารถใช้งานได้อยู่เสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ วิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำไปใช้พัฒนาผู้เรียน (การวิจัยในชั้นเรียน) ทั้งนี้เพราะการวิจัยในชั้นเรียนนั้นมุ่งเน้นการแก้ปัญหาหรือพัฒนางานที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน เกิดประโยชน์กับผู้เรียนในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างสอดคล้องกับงานวิจัยของ มุสลีฮะฮ์ สุหลง (2557) พบว่า สิ่งที่เราคิดว่าดีอยู่แล้วได้แก่การนำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียน รองลงมาคือการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ส่วนสิ่งที่ควรพัฒนา ได้แก่ การจัดอบรมหรือให้คำแนะนำแก่ครูเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง การสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูแก้ปัญหาด้านพฤติกรรมและการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยการทำวิจัยในชั้นเรียน

2. ด้านสภาพแวดล้อม/แหล่งเรียนรู้ ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ บำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้มีสภาพที่ใช้งานได้ดีตลอดเวลา ทั้งนี้เพราะอาคารสถานที่ในสถานศึกษานั้นเป็นที่ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนโดยตรง เป็นที่เก็บวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานต่างๆ ของสถานศึกษา เป็นที่ประกอบกิจกรรมอื่นๆ ที่ช่วยสนับสนุนการเรียนการสอน จึงควรได้รับการบำรุงรักษา ดูแลให้มีสภาพดี ใช้งานได้ดีและมีความปลอดภัย เหมาะสำหรับการเป็นสถานที่สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ มุสลีฮะฮ์ สุหลง (2557) พบว่า อาคารสถานที่ ห้องเรียนควรมีความสวยงามและเร้าความสนใจต่อผู้เรียนและผู้พบเห็น มีความอบอุ่นและปลอดภัย ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอและอากาศถ่ายเทได้ดี การจัดวางวัสดุอุปกรณ์โดยคำนึงถึงความเหมาะสมด้านต่างๆ เช่น ไม่ทำให้ห้องแคบ ไม่บังทิศทางลม เป็นต้น

3. ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการนิเทศภายใน เพื่อพัฒนาคุณภาพ การเรียนการสอน ทั้งนี้เนื่องจาก การนิเทศภายในนั้นมีผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนของบุคลากรหรือครูผู้สอน เป็นการพัฒนาวิชาชีพครู พัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ผู้นิเทศสามารถนิเทศครูผู้สอนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการเรียนการสอนได้ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาและสามารถแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของสถานศึกษา เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกัน จึงกล่าวได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการให้การศึกษาดูแลครูผู้สอนในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของฤทธิศักดิ์ สุวรรณไตรย์ (2559) พบว่า ควรเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความรู้ความสามารถ และลงมือปฏิบัติพร้อมยอมรับความคิดเห็นของผู้ที่มีความรู้ ความสามารถนำมาปฏิบัติ ปรับเปลี่ยนแนวคิดในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารควรสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนพัฒนาความรู้ ความสามารถและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

4. ด้านพัฒนาระบบสารสนเทศ ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ มีจำนวนเครื่องมือและอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น คอมพิวเตอร์ อย่างเพียงพอ สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการจัดบรรยากาศในการปฏิบัติงานที่อำนวยความสะดวก ปลอดภัยต่อผู้เรียน บุคลากร โดยให้การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีอย่างเพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มุสลีฮะฮ์ สุหลง (2557) พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาจจัดให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโดยให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดและปฏิบัติจริงด้วยตนเอง โดย

ผู้บริหารหรือฝ่ายวิชาการจำเป็นที่จะต้องมีการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนที่ครูจะนำไปสอน นิเทศ ติดตามและคอยให้คำแนะนำแก่ครูในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ส่วนการส่งเสริมด้านการนำวิธีสอนและเทคนิคการสอนแบบใหม่ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ควรให้ครูศึกษาข้อมูลจากคู่มือครู หรืออินเทอร์เน็ต แต่ในขณะเดียวกันทางโรงเรียนก็ต้องอำนวยความสะดวกให้แก่ครูในการติดตั้งอินเทอร์เน็ตไร้สายให้สามารถใช้งานได้ตลอดเวลา และมีเครื่องคอมพิวเตอร์ อย่างเพียงพอต่อความต้องการ

5. ด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ เครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำหรือการปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษา ต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหา ในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และ ประเทศชาติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า วิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ของผู้เรียน และนำผลไปใช้พัฒนาผู้เรียน (การวิจัยในชั้นเรียน) มีความต้องการจำเป็นลำดับแรก ดังนั้น สถานศึกษาควรเน้นย้ำ ชี้นำบุคลากรในเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อมุ่งเน้นการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอน เกิดประโยชน์กับผู้เรียน ในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านสภาพแวดล้อม/แหล่งเรียนรู้ พบว่า การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ให้มีสภาพที่ใช้งานได้ตลอดเวลา มีความต้องการจำเป็นลำดับแรก ดังนั้น อาคารสถานที่ในสถานศึกษานั้นจึงควรได้รับการบำรุงรักษา ดูแลให้มีสภาพดี อยู่เสมอ ใช้งานได้ดีและมีความปลอดภัย เหมาะสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร พบว่า บุคลากรมีส่วนร่วมในการนิเทศภายใน เพื่อพัฒนาคุณภาพ การเรียนการสอน มีความต้องการจำเป็นลำดับแรก ดังนั้น สถานศึกษาควรจัดระบบสารสนเทศในการกำกับติดตาม การจัดการเรียนการสอนของครู แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอโดยบุคลากรมีส่วนร่วม ในการนิเทศทุกครั้ง มีการฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญในการนิเทศโดยตรงมาถ่ายทอดความรู้ ชี้แนะแนวทางการจัดการเรียน การสอนให้แก่ครู

1.4 ด้านพัฒนาระบบสารสนเทศ พบว่า มีจำนวนเครื่องมือและอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น คอมพิวเตอร์ อย่างเพียงพอ มีความต้องการจำเป็นลำดับแรก ดังนั้น สถานศึกษาควรมีการสำรวจความต้องการ และจัดสรรเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผล และประเมินผลและมีการปรับปรุงระบบอินเทอร์เน็ตให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ

1.5 ด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา พบว่า เครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำหรือการปรับปรุงหลักสูตรของ สถานศึกษา มีความต้องการจำเป็นลำดับแรก ดังนั้น สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือ ระเบียบ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการ จัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาให้เครือข่ายได้รับทราบอย่างชัดเจน และแต่งตั้งคณะทำงาน สนับสนุนให้บุคลากร และเครือข่ายมีโอกาสได้ร่วมจัดทำหรือปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นหลัก

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อให้ได้รูปแบบหรือโปรแกรมในการอบรมพัฒนาอันจะส่งผลถึงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่อไป

2.2 หลังจากประเมินความต้องการจำเป็นและได้รับการพัฒนาแล้ว ควรมีการวิจัยติดตามผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบว่ามีการพัฒนาตามสภาพที่คาดหวังหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564. (2559). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. (2542). *ราชกิจจานุเบกษา*.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). *คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้*. ปทุมธานี: โรงพิมพ์เทียนวัฒนาพรินท์ติ้ง.

มุสลีฮะฮ์ สุหลง. (2557). *การศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดยะลา*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ฤทธิศักดิ์ สุวรรณไตรย์. (2559). *ปัจจัยภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อ้อย สัมรัมย์. (2554). *รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ ศ.ด.นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

อินทรา บริบูรณ์. (2556). *การจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนนานาชาติ เวลส์ สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน*. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Krejcie, R. V. and Morgan, D.W. "Determining Sample size for Research Activities". (1970). 30.

Educational and Psychological Measurement.